

3.12.2020

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

Viite: HE 230/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain ja sosiaali-
huoltolain muuttamisesta

**Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimialan lausunto hallituk-
sen esityksestä HE 230/2020**

HEL 2020-013071 T 00 01 06

Eduskunta on pyytänyt viitteen mukaiseen valiokuntakuulemiseen liit-
tyen Helsingin kaupungin kirjallista asiantuntijalausuntoa.

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimiala lausuu pyyntöön viita-
ten seuraavaa:

Asiaa koskeva luonnos hallituksen esitykseksi oli lausuntokierroksella
huhtikuussa 2020. Lausuntopalautteen johdosta luonnokseen tehtiin
tuolloin merkittäviä muutoksia, minkä vuoksi luonnoksesta järjestettiin
uusi lausuntokierros kesälomakaudella 2020. Helsinki antoi sosiaali- ja
terveysministeriölle lausuntonsa molemmista luonnoksista. Nyt lausun-
nolla olevaan hallituksen esitykseen ei ole enää tehty merkittäviä pykä-
lämuutoksia. Näin ollen Helsingin kaupungin lausunto 18.8. 2020 on
edelleen pääosin ajankohtainen.

Ehdotetun 38 §:n mukaan, kuten myös voimassa olevassa lainsäädän-
nössä, sairaanhoitopiirin kuntayhtymän on päätettävä yhteistyössä alu-
eensa kuntien kanssa terveydenhuollon alueellisesta varautumisesta
normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin. Päätösvalta tervey-
denhuollon varautumisesta sairaanhoitopiirin alueella olisi näin ollen
sairaanhoitopiirillä. Valmiuslaissa säädetty poikkeusolojen varautumis-
velvoite koskee kuitenkin yksittäisiä viranomaisia, kuten kuntaa ja sai-
raanhoitopiiriä, jotka varautuvat tehtäviensä hoitamiseen poikkeuso-
loissa. Näin ollen ehdotetun 38 §:n sanamuoto on ristiriidassa valmius-
lain kanssa ja aiheuttaa epävarmuutta siitä, millä taholla on päätösvalta
terveydenhuollon varautumisessa.

3.12.2020

Edellä mainitun ristiriidan välttämiseksi ko. pykälän sanamuoto tulisi muuttaa esimerkiksi seuraavasti: "Sairaanhoitopiirin kuntayhtymän on YHTEEN SOVITETTAVA yhteistyössä alueensa kuntien kanssa terveydenhuollon alueellinen varautuminen normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin". Muutos selventäisi sitä, että kyse on vastuuviranomaisten toiminnasta, joka sairaanhoitopiirin alueella tehdään yhdenmukaisesti ja vastuu tästä yhteen sovittamisesta olisi sairaanhoitopiirillä.

Esityksessä ei ehdoteta muutoksia vastuusuhteisiin eikä resurssien johtamiseen poikkeusoloissa, vaan ehdotetut muutokset koskevat ennen kaikkea tilannekuvan muodostamista ja tämän valmistelun ohjausta. Alueellisen tilannekuvan muodostamisen säätäminen yliopistollista sairaalaa ylläpitävän sairaanhoitopiirin vastuulle on perusteltua. On kuitenkin välttämätöntä varmistaa, että sairaanhoitopiiri, jossa on yliopistollinen sairaala, pitäytyy esityksen mukaisessa tilannekuvatehtävässä.

Sosiaalihuollon nykyistä selvempi asema on perusteltua kirjata lain-säädäntöön. Yhteinen valmiussuunnittelu ei esityksen mukaan aiheuta merkittäviä kustannusten lisäyksiä kunnille, vaan yhteistyöllä arvioidaan jopa voitavan säästää resursseja. Tältä osin tulisi kuitenkin ottaa huomioon, että keskussairaaloiden sijaintikunnille, esimerkiksi Helsingille, tästä aiheutuu uusi hallinnollinen vastuu, jonka hoitamisesta tosiasiallisesti aiheutuu kunnalle uusia kustannuksia. Helsingin kaupunki pitää epätodennäköisenä, että ehdotettujen muutosten johdosta syntyisi ainakaan lyhyellä aikavälillä säästöjä.

Esitetty sosiaalihuollon yleinen varautumisvelvollisuus on tarpeetonta päällekkäistä sääntelyä, sillä esitettävä varautumisvelvollisuus on jo nykyainsäädännön nojalla osa kunnan varautumista. Sen sijaan sosiaalihuollon yhteisen valmiussuunnitelman laatiminen ja tilannekuvan rakentaminen sairaanhoitopiirin alueella on perusteltua. Tilannekuvan luomiseksi tarvitaan valtakunnallinen sähköinen alusta.

Ehdotetun 42 a §:n 1 momentin mukaan yliopistollinen sairaanhoitopiiri ohjaisi sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden valmiussuunnittelua erityisvastuualueellaan valtakunnallisten yhtenäisten periaatteiden mukaisesti. Ohjaaminen ja integroitu valmiussuunnittelu kattaisi sairaanhoitopiirien lisäksi myös kuntien perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon valmiussuunnittelun.

Helsingin kaupunki kiinnittää huomiota siihen, että perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon järjestäminen kuuluu ainakin toistaiseksi kunnan tehtäviin. Kunnallinen varautuminen sisältää sekä terveydenhuollon että sosiaalihuollon toiminnallisen varautumisen osana muuta kunnan varautumista sekä näiden resurssien käyttämisen häiriötilanteiden ja

3.12.2020

poikkeusolojen aikana. Helsingin kaupungin osalta näin on myös jatkossa, mikäli sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistus toteutuu. Uudellamaalla sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisvastuu poikkeaa muun maan ratkaisusta siten, että neljän Uudenmaan alueen lisäksi Helsingin kaupungilla olisi sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien järjestämisvastuu. Ehdotettu muutos johtaisi näin ollen epäselviin vastuusuhteisiin sekä päällekkäiseen ohjaukseen, kun kunnan sosiaali- ja terveystoimen varautumista ohjattaisiin yhtäältä osana kunnan muuta varautumista, kuten valmiuslaki edellyttää, ja toisaalta varautumista ohjaisi myös yliopistollista sairaalaa ylläpitävä sairaanhoitopiiri.

Perusterveydenhuollon ja sosiaalitoimen integroituminen tiiviisti kunnan muuhun toimintaan tarjoaa parhaimmat edellytykset akuuttien kriisien johtamiseen sekä niiden seurausten hallintaan. Tämä tulisi ottaa huomioon esitysluonnoksen perusteluissa. Nyt keskeisimpänä perusteluna ehdotetuille muutoksille on nykyjärjestelmän merkittävä pirstaloituminen, jonka nähdään vaikeuttavan poikkeusolojen hallintaa. Perusteluiden mukaan lukuisten eri järjestäjien ja tuottajien kyvykkyydet erikoissairaanhoidossa, perusterveydenhuollossa ja sosiaalihuollossa eivät mahdollista yhtenäisten tietojen nopeaa kokoamista ja resurssien taroituksenmukaista käyttöä alueellisesti ja valtakunnallisesti häiriötilanteiden arvioinnin ja johtamisen edellyttämällä tavalla. Näin voi olla monilla alueilla Suomessa, mutta Helsingin kokemukset eivät tässä vaiheessa tue tätä näkemystä ainakaan pääkaupunkiseudulla, jossa yhteistyö sairaanhoitopiirin ja keskeisten kuntien välillä on ollut toimivaa.

Voimaantuloaikataulu vuoden 2021 alussa on epätarkoituksenmukainen ja epärealistinen. Muutoksia valmiutta ja varautumista koskeviin säännöksiin ei ole perusteltua tehdä covid-19 -pandemian vielä vallitessa, vaan lainsäädäntömuutosten tarve olisi arvioitava huolella koronatilanteen jälkeen ja siitä saatavien kokemusten perusteella.

Lisätiedot

Jukka Pellinen, hallintoylilääkäri, puhelin: 310 42305
jukka.pellinen(a)hel.fi

Juha Jolkkonen
sosiaali- ja terveystoimialan
toimialajohtaja

